

Velîsiz nikâh olmaz!

Kul Halime rumuzlu okuyucumuz: “Nişanlı bir arkadaşım vardı. Birbirlerine günah olmasınlar diye nişanlısı ile arasında imam nikâhı kıydım. Onlar istemişlerdi. Nikâh esnasında kabul ettik dediler. Şahitlerimiz de vardı. Bütün şartları yerine getirdik. Fakat ne oldu ise, bir iki saat sonra aralarında bir tartışma çıktı ve erkek nişanlısına bilinçsizce “boş ol, boş ol, boş ol!” tabirini kullandı. Ama sonra çok pişman oldu. İki taraf da çok üzüldü. Şimdi ne yapacaklar? Evlilikleri suya mı düştü? Dönüş imkânı yok mu?”

Nikâhını kıydığınız nişanlıların anne ve babaları yok mu? Nikâhtan anne ve babanın haberleri var mı, yok mu? Nikâhı onaylıyorlar mı, onaylamıyorlar mı? Bunu yazmamışsınız. Oysa nikâhta kızın velîsinin bulunması önemli bir unsurdur. Nikâhta kızın velîsi yok idiyse, o nikâh baştan sakat doğmuştur. Fıkıh âlimlerinden Süfyân-ı Servî, Evzâî, İmam-ı Mâlik, Abdullah bin el-Mübârek, İmam-ı Şâfiî ve İmam Ahmed bin Hanbel'e göre böyle bir nikâh geçersizdir. Bu bir.

Nitekim Peygamber Efendimiz (asm): “Nikâh ancak velinin ve iki âdil şâhidin bulunmasıyla yapılır. Kadının velîsinin ve iki âdil şâhidin bulunmadığı bir nikâh bâtıldır.”¹ Bir diğer hadislerinde de Allah Resûlü (asm): “Velinin izni olmadan aslâ nikâh olmaz”² buyurmuşlardır.

Hazret-i Âişe (ra) bildirmiştir: Peygamber Efendimiz (asm) diğer bir hadislerinde buyurmuştur ki: “Hangi kadına velisinin izni olmadan nikâh kıyılırsa onun nikâhı bâtıldır, onun nikâhı bâtıldır, onun nikâhı bâtıldır. (Üç defa söylemiştir.) Eğer bir erkek, böyle bir nikâha dayanarak kadına temas ederse bundan dolayı mehir vermesi gerekir. Veliler arasında ihtilâf çıkarsa, bu durumda sultan (yetkili devlet adamı, devletin atadığı nikâh memuru) velîsi olmayanın velîsidir.”³

İkinci bir önemli husus: Velîsi olsa bile bizim, velilere ve anne ve babalara tavsiyemiz, evlilik görünmeden nikâha izin vermemeleri. Nişan aşamasında nikâh

için acele etmemeleri. “Kızla erkek birbirlerini daha iyi tanısınlar, daha rahat görüşsünler, beş altı ay sonra düğün de gündemde, nasıl olsa verdik-aldık, araya haramlık girmesin...!” gibi gerekçelerle nikâhta aceleci olunursa, hatâ yapılmış olunabilir. Daha sonra dönüşü olmayan bir yola girilmiş olunabilir. Çünkü evlenme henüz gerçekleşmemiştir.

Oysa, nikâhla kız ile erkek birbirlerine helâl oluyorlar. Yani nikâh kız ile erkeği birbirlerine cinsel yönden karı-koca yapıyor. Allah katında nikâhın açık anlamı budur.

Öyleyse unutulmasın ki: Nikâh haramdan uzaklaştırma aracı değil; kızla erkeği birbirine helâl kılma aracıdır, yani evlendirme aracıdır.

Düğün daha uzaksa, evlilik için bir takım yollar yürünmesi ve bâdireler aşılması gerekiyorsa; nikâhta aceleci davranmaya gerek yoktur.

Herşeye rağmen nikâh yapılmak isteniyorsa, mutlaka resmî nikâh yapılmalıdır. Yani bundan böyle, nikâh da, boşanma da resmiyete dökülmelidir.

Boşanmaya gelince: Kocanın boşama niyetiyle söylediği “Boş ol. Boş ol. Boş ol” tabiri boşanmayı bir kez doğurur. Bu sözüyle üç hakkını da kullanmayı niyet etmemişse, yani bununla sadece o an boşanmayı niyet etmişse, bu üç sayılmaz, bir sayılır. Barışma ve ikinci bir nikâh yolu kapanmamıştır. Yeni bir nikâh yapma yolu açıktır.

Fakat şiddetle ve önemle uyarıyoruz:

1-Nikâhta mutlaka kızın velîsi bulunmalı.

2-Nikâh resmî olarak yapılmalıdır.

Nitekim Peygamber Efendimiz’de (asm) de yukarıya aldığımız hadislerinde kızın velîsi olmadığında, ilgili devlet yetkilisini veya devletin görevlendirdiği nikâh memurunu görevli kılmıştır.

İslâm Hukûkunda eşler arası çekişmelerin vukûunda; kocanın, boşama için bir hakemi vekil kılması veya tarafların evliliği sürdürme ehliyetlerini kaybetmiş olmaları halinde, hakemin vekâleten karı-kocayı boşaması mümkündür, sahihtir ve geçerlidir. Günümüzün medenî ve kanunî toplumlarında bu hüküm mahkemeler tarafından icrâ edilmektedir. Yani evlilik resmî nikâhla başlamakta; evlenmek için devletin tayin ettiği resmî görevlilere nikâh yaptıran koca, boşama yetkisini de zımnen devletin resmî mahkemelerine devretmiş olmaktadır. Çünkü, kanunlar, evliliğin resmî görevlilerce başlatılıp, ancak resmî mahkemelerin hükmü ile

bitirilebileceği konusunda âmir bulunmaktadır. Koca bu hükme itiraz etmemekle beraber, başı sıkıştığında boşanmak için doğruca mahkemeye baş vurmakla, esâsen boşama yetkisini de mahkemelere devretmiş olduğunu ikrâr etmiş olmaktadır. Nitekim, sükût ve fiiliyât ikrârdandır.

Dînî emirlerin yeterince bilinmediği, hassâsiyetlerin gerektiği gibi korunmadığı, kararlarda daha çok fevrîliğin ve öfkenin hâkim olduğu, İslâmî, insânî, hukûkî ve vicdânî görevlerin ihmal edildiği günümüz toplumlarında, hak ihlâllerine kapı açmamak, mağdûriyetlere meydan vermemek ve âile fâcialarını önlemek için, “nikâhlanmak ve boşanmak” gibi iki önemli kurumun bizzat devletin resmî makamları tarafından üstleniliyor ve yürütülüyor olması, bu açıdan, hiç şüphesiz isâbetlidir. Çünkü âile gibi sağlam, köklü ve önemli bir terbiye ve sorumluluk yuvasının dağılmasını, dînî hassâsiyetten uzak, boşama nezâketinden ve evliliği bitirme bilgisinden ve sorumluluğundan yoksun, hırçın, kızgın ve fevrî hareket edebilen bir kocanın iki dudağı arasına vermek, İslâmiyet’in “nikâha” verdiği kerâmet ve hikmet ile bağdaşmaz. Kur’ân’ın, boşamalar için ön gördüğü “iki âdil şahit” şartı⁴, evliliğin ve nikâhın bir kızgınlık veya fevrîlik anında bitirilivermesini önlemeye ve evlenmek gibi boşanmanın da hukûkî temele oturtulmasını sağlamaya yönelik bir tedbirdir.

Evliliğin saygın bir kurum olduğu hatırdan çıkarılmamalı, boşama sözü her kızgınlıkta ısıtılıp gündeme getirilerek, âile saadetinin başında bir tehdit unsuru olarak kullanılmamalı, kutsal âile bağları ikide bir rencîde edilmemelidir. Çiftlerin birbirlerini sıkça itham etmeleri yerine, sıkça affetmeleri Allah nezdinde daha müteber ve daha makbul sayılmaktadır. Hatâsız kulun olmadığı, her hatâdan dönüşün mümkün olduğu ve her günah için af kapılarının ardına kadar açık olduğu nazara alınmalı; Allah’ın, Kendisine yönelen her kuluna günahları ve hatâları ile değil, yönelişi ve içtenliği ile değer verdiği unutulmamalı; eşler arasında, her zaman ve zeminde, acıda ve kıvançta, kederde ve sevinçte, sırf Allah için kurulmuş olan sevgi, barış ve muhabbet köprüleri korunmalı, dağıtılmamalıdır.

Dipnotlar:

- (1) Darekutnî, 3/227;
- (2) Ebû Dâvûd, 2083; Tirmizî, 1107;
- (3) Ebû Dâvûd, 2083; Tirmizî, 1102; İbn-i Mâce, 1881;
- (4) Talak Sûresi, 65/2.